

SAB • Arnhem

bezoekadres
Frombergdwarsstraat 54
6814 DZ Arnhem

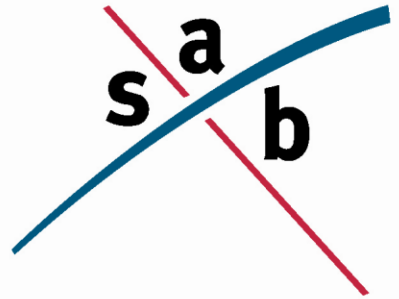
correspondentieadres
Postbus 479
6800 AL Arnhem

T [026] 357 69 11
F [026] 357 66 11
I www.sab.nl
E arnhem@sab.nl

KvK Arnhem 09122123

SAB • Amsterdam

SAB • Eindhoven

memo

aan: Gemeente Haaren

van: SAB

ons kenmerk: FRAN/VERK/100799.03

datum: 27 februari 2017

betreft: Actualisatie Flora- en faunaonderzoek in verband met nieuwe Wet
natuurbescherming.

INLEIDING

In Esch is aan de Reigerskant de realisatie van een nieuwe woonwijk op agrarische gronden beoogd. Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Wet natuurbescherming en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten te verwachten zijn en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In 2015 is reeds een quick scan uitgevoerd om de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied te beoordelen, waarbij ook nader onderzoek werd uitgevoerd naar de aanwezigheid van steenuil en kerkuil. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Ecologische Hoofdstructuur. Voorliggende memo vormt een actualisatie van dit onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming.

Voor deze actualisatie is geen veldbezoek op locatie uitgevoerd. De veldbezoeken die in 2015 voor het Flora- en faunaonderzoek werden uitgevoerd volstaan hier. De effectbeoordeling is uitgevoerd op basis van verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF) en de eerder verrichte veldbezoeken in het plangebied.

Het plangebied ligt in Esch (gemeente Haaren, provincie Noord-Brabant). Esch ligt ten noorden van Boxtel en ten zuiden van Den Bosch. Het plangebied zelf ligt ten oosten van de kern Esch. De bebouwing van Esch aan de Dorpstraat vormt de westelijke grens. Bebouwing aan de Rundsijk en deze weg zelf vormen de noordelijke grens. Overige grenzen worden gevormd door agrarische gronden en een watervoerend element in het oosten. Onderstaande afbeelding geeft de globale ligging van het plangebied weer.

Links: topografische kaart van de omgeving van het plangebied (rood omkaderd). Rechts luchtfoto van de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Het plangebied bestaat op dit moment uit grasland, met enkele verruigde delen aan de randen. Daarnaast zijn in het plangebied meerdere sloten aanwezig, aan de oevers staan verschillende bloemensoorten.

GEBIEDSBESCHERMING

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebied, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals belangrijke weidevogelgebieden of ganzenfoerageergebied.

Voor wat betreft gebieden beschermd middels de voormalige Natuurbeschermingswet 1998 verandert er niks wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming, behalve dat de beschermingsstatus van beschermde natuurmonumenten vervalt. De conclusie van het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek - die luidt dat de beoogde plannen mogelijk een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse vennen en dat nader onderzoek in de vorm van een voortoets noodzakelijk is - blijft daarmee gehandhaafd. Deze voortoets is inmiddels uitgevoerd (SAB 2016). In deze voortoets werd geconcludeerd dat nadere toetsing niet noodzakelijk is doordat negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

Voor wat betreft gebieden beschermd middels de provinciale verordening, zoals de Ecologische Hoofdstructuur (Natuurnetwerk Nederland), ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied verandert er niks wezenlijks in het kader van de Wet natuurbescherming. De conclusie van het eerder verrichte Flora-

en faunaonderzoek - die luidt dat indirecte effecten op de EHS aan de noordoostzijde van het plangebied mogelijk zijn, en dat maatregelen genomen moeten worden om deze effecten tot een minimum te beperken - blijft daarmee gehandhaafd. Een maatregel die werd voorgesteld was het inrichten van de gronden aan de oostelijke kant van het plangebied als ecologische zone. Of, als er toch een weg wordt gerealiseerd, door geen of beperkte (led)verlichting te gebruiken en dit deel van het plangebied vrij van bebouwing te laten.

SOORTENBESCHERMING

Achtergrondinformatie

Hieronder volgt een beschrijving van de wijze waarop de bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

Zorgplicht en verboden

Op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming geldt voor al de in het wild levende soorten altijd de zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomgeving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Naast de zorgplicht is voor een aantal soorten door middel van verboden een aanvullend beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te

ontwortelen of te vernielen.

Andere soorten

Naast de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onwortelen of te vernielen.

Opzetvereiste

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing

Provinciale staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Noord-Brabant verleent voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wild zwijn, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker. De soorten bunzing, hermelijn en wezel zijn vrijgesteld tot 1 oktober 2017; waarna voor deze soorten geen vrijstelling meer geldt.

Daarnaast zijn de eerder beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk

belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

Effectbeoordeling

In navolgende paragrafen wordt per soortgroep beoordeeld of het eerder verrichte onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet nog actueel is onder de nieuwe Wet natuurbescherming.

Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen in de buurt van het plangebied geen vaatplanten voor met een strikte beschermingsstatus volgens de Wet natuurbescherming. Het veldbezoek gaf daarnaast ook geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van beschermde vaatplanten. Op basis van de aanwezige elementen in het plangebied, de aangetroffen soorten bij het veldbezoek en de afwezigheid van kalkrijke gronden en natuurlijke biotopen (zoals moerassen, hoog- of laagveengebieden en schrale graslanden) is de aanwezigheid van strikt beschermde vaatplanten niet te verwachten. Negatieve effecten van het plan op strikt beschermde vaatplanten zijn niet waarschijnlijk.

Grondgebonden zoogdieren

Naast de soorten die middels de Flora- en faunawet beschermd waren, zijn vanaf 1 oktober 2017 ook de buning, hermelijn en wezel beschermd in Noord-Brabant middels de Wet natuurbescherming. Geen van deze soorten is de afgelopen 10 jaar in de buurt van het plangebied waargenomen. Op basis van het veldbezoek wordt het voorkomen van deze soorten in het plangebied ook niet waarschijnlijk geacht, doordat mogelijke verblijfplaatsen ontbreken.

Voor wat betreft grondgebonden zoogdieren verandert er derhalve niks aan de conclusie van het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek: negatieve effecten van het plan op beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

Vleermuizen

Voor wat betreft vleermuizen verandert er niks wezenlijks onder de wet Natuurbescherming. De conclusie uit het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek blijft daarmee gehandhaafd. Negatieve effecten van het plan op vleermuizen worden niet verwacht.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Conform de Wet natuurbescherming is het verboden nesten van vogels te beschadigen. Daarnaast is verstoren van vogels verboden wanneer dit van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Uit het eerder uitgevoerde Flora- en faunaonderzoek bleek dat er met de beoogde ontwikkelingen geen negatieve effecten op vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn te verwachten. Voor wat betreft vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten verandert er onder de Wet natuurbescherming niets aan deze conclusie.

Vogelsoorten waarvan nest niet jaarrond is beschermd

Het is op voorhand niet uit te sluiten dat vogels in de directe omgeving van het plangebied broeden en ook is het niet onmogelijk dat de sloten of ruigere delen in het plangebied door vogels worden gebruikt

om te broeden. Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden en eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden verstoord, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Reptielen

Voor wat betreft reptielen verandert er niks wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek blijft daarmee gehandhaafd. Reptielen worden niet in het plangebied verwacht en negatieve effecten op deze soortgroep zijn daardoor niet te verwachten.

Amfibieën

Voor wat betreft amfibieën verandert er voor Noord-Brabant niks wezenlijks onder de Wet natuurbescherming. De conclusie uit het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek blijft daarmee gehandhaafd. Strikt beschermde amfibieën worden niet in het plangebied verwacht en negatieve effecten op deze soortgroep zijn daardoor niet te verwachten.

Vissen

De bescherming van vissoorten is wel veranderd onder de Wet natuurbescherming. Een aantal meer algemeen voorkomende soorten, waaronder de kleine modderkruiper en bittervoorn, is niet langer beschermd. Bij de voorziene ontwikkeling worden enkele watergangen gedempt. In de omgeving van het plangebied komen volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF geen vissoorten voor die zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming, zodat negatieve effecten op deze soortgroep niet te verwachten zijn. De eerdere conclusie, dat het dempen van een watervoerende sloot het best uitgevoerd kan worden wanneer deze is drooggevalen, in verband met de mogelijke aanwezigheid van kleine modderkruiper, komt daarmee te vervallen, doordat deze soort niet langer beschermd is.

Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

CONCLUSIE

In Esch is aan de Reigerskant de realisatie van een nieuwe woonwijk op agrarische gronden beoogd. In 2015 is reeds Flora- en faunaonderzoek uitgevoerd om de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied te beoordelen. Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en

Natuurbeschermingswet 1998. Deze memo vormt een actualisatie van dit onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming.

De conclusie van het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek ten aanzien van beschermde Natura 2000-gebieden - die luidt dat de beoogde plannen mogelijk een negatief effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Kampina & Oisterwijkse vennen en dat nader onderzoek in de vorm van een voortoets noodzakelijk is - blijft gehandhaafd onder de Wet natuurbescherming. Deze voortoets is inmiddels uitgevoerd (SAB 2016). In deze voortoets werd geconcludeerd dat nadere toetsing niet noodzakelijk is doordat negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

Ook de conclusie van het eerder verrichte Flora- en faunaonderzoek - die luidt dat indirecte effecten op de EHS aan de noordoostzijde van het plangebied mogelijk zijn, en dat maatregelen genomen moeten worden om deze effecten tot een minimum te beperken - blijft gehandhaafd. Een maatregel die werd voorgesteld was het inrichten van de gronden aan de oostelijke kant van het plangebied als ecologische zone. Of, als er toch een weg wordt gerealiseerd, door geen of beperkte (led)verlichting te gebruiken en dit deel van het plangebied vrij van bebouwing te laten.

Inzake soortenbescherming is het op voorhand niet uit te sluiten dat vogels in het plangebied of in de directe omgeving ervan gaan broeden. Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort.

Overige strikt beschermde soorten worden niet in het plangebied verwacht.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

SAB 2015. Flora- en faunaonderzoek Esch, Reigerskant. Projectnummer 100799.03.

SAB 2016. Voortoets Natuurbeschermingswet 1998. Reigerskant, Esch. Projectnummer 100799.03

Websites:

- www.ndff.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl